

GLIMT FRA VERDENS Historien

1890 -tallet

Madame Currie oppdager radium.
Lumiere oppfinner filmen.

Otto Lilienthal bygger fly, og omkommer.
Röntgen finner sine stråler, og Marconi sender signaler gjennom «etheren» (radio).

1911 Valg i Sverige. Resulatatet er at parlamen-tarismen innføres der også.

1914 - 1918 1.ste verdenskrig.
7 900 000 soldater drept, 19 500 000 sårede.

Tsaren ønsker en fullstendig russifisering av Fin-land, og det er klart i 1914 at det eneste håp om frigjøring av Finland, er om Russland taper kri-gen. Finske frigjørings-styrker opprettes, men får ikke trenes i Sverige, da Sverige er redd for sin nøytralitet. Tyskland stiller derimot opp, og tilbyr utdannelse. 1900 mann kommer seg fra Finland til Tyskland, og blir til den 27. prøyssiske jeger-bataljon.

1916 Rasputin myrdes i Petrograd (f.1864, munk, mystiker og eventyrer, etterhvert den mest inn-flytelsesrike ved tsarens hoff).

1917 Februar-revolusjonen i Russland. Tsaren abdiserer, og Dumaen overtar regjeringsmakten. Presse- og organisasjonsfrihet innføres. Lov blir statsminister.

Finland ser sitt snitt til å erklære seg som en uavhengig, selvstendig stat.
Lenin ankommer Petrograd.
Oktober-revolusjonen. Sovjetstaten opprettes, og Lenin overtar.

Russene anerkjenner Finlands selvstendighet nyttårsaften 1917/18.

1918 Revolusjonsforsøk i Finland.

Dette resulterer i full borgerkrig. Den «røde» revolusjon blir slått tilbake ved hjelp av tyske og svenske styrker. Finland blir «hvite» 16 mai, sam-tidig som de blir inntatt av tyske styrker.

40 000 rødegardister som blir tatt til fange blir skutt eller sultet ihjel i konsentrasjonsleir.

I oktober 1918 tilbyr det finske storting prins Fri-edrich Karl av Hessen den finske tronen. Han fra-sier seg dette etter freden i 1918.

Høy spenning mellom Finland og Sverige det neste år, hovedsaklig pga. Åland.

Finland stadfester republikk som regjeringsform i 1919, og inngår fredsavtale med Sovjet i 1920.

Valg i Sovjet. Bolsjevikene taper stort, men Lenin nekter å gi fra seg makten. Full borgerkrig bryter ut. Nå står de «hvite» mot de «røde».

Juli - Tsar-familien myrdes.

Mannfred von Richthoven (alias «den Røde baron») blir skutt ned i sitt Fokker triplane og faller i kamp.

I Praha blir Tsjekkoslovakia proklamert som egen stat

Da kureren til den sovjetiske ambassade ankom-mer Berlin, blir en av kassene hans ødelagt under lossing, og flygeblad som oppfordrer det tyske folk til blodig revolusjon, blir oppdaget.

Revolusjon i Tyskland, og monarkiet faller.

Alle monarker i de tyske småstater avsettes, og Keiser Wilhelm II går av.

Parlamentarisk demokrati innføres og Tyskland blir republikk.

1919 Det bryter nesten ut borgerkrig i Tyskland i f.m. kommunistiske opptøyer i Berlin i januar.

19. januar blir valget til nasjonalforsamlingen i den nye Weimar-republikken gjennomført. Kvin-ner får delta for første gang. Sosialistene får ikke flertall (noe de hadde ventet), og SPD må danne regjering sammen med de borgerlige par-tier.

Rosa Luxemburg og Karl Liebknecht blir myrdet av sine fangevoktere. Regjeringen tar offisielt avstand fra mordene.

Sprittorbud i Finland.

De allierte våpenstillstands betingelsene beor-drer Tyskland ut av Sovjetunionen, men der dem allikevel om å beskytte Baltikum fra sovjetisk invasjon.

Mussolini grunnlegger den fascistiske bevegelse («Fasci di combattimento») i Italia.

Den tysk-østerrikske nasjonalforsamlingen nasjonaliserer formuen til Habsburgerene, og avskaffer adel og dødsstraf.

Nansen blir oppfordret av Hoover til å organisere matforsyninngen i Russland. Nansen og Lenin blir enige om våpenhvile med vestmaktene.

«Bauhaus»-skolen grunnlegges av arkitekten Walter Gropius.

Trådløs telegraf-forbindelse mellom USA og Norge åpnes.

Stemmerett for kvinner i Nederland og Italia. I USA får kvinner allminnelig stemmerett i 1920.

Hispano-Suiza kommer med sin H6 bilmodell, som straks detroniserer Rolls-Royce fra tronen som «verdens beste» bil. Den er et ingenjörtek-nisk mesterverk med bl.a. 4-hjuls bremses med bremsforsterker , aluminiumsmotorblokk (6,6l rekkesekser), overliggende kamaksel og to tenn-plugger per sylinder.

Versailles-traktaten godkjennes av Tyskland. Rikskansleren går av i protest.

